

קל וחומר מצרדעים

כתוב בפרשה (ז' כ"ח) "וּשְׂרָץ הַיָּאֹר צִפְרָדְעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבְחָדֶר מִשְׁכְּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבַעֲמֶיךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבַמִּשְׁאֲרוֹתֶיךָ". איתא בגמרא (פסחים נג:): דרש תודוס איש רומי מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש, נשאו קל וחומר מצרדעים, מה צפרדעים שאין מצווים על קדושת השם וכתוב בהו עלו בתנור וכו' ובמשארותיך, אנו שמצווים על קדושת השם על אחת כמה וכמה.

בתוספות שם הקשו הרי מסיקין בסנהדרין (ע"ד). דלכו"ע בפרהסיא חייב למסור את עצמו אפילו על מצווה קלה והתם בפרהסיא הוי. למעשה התוס' מקשים מהצד שבמעשה חנניה מישאל ועזריה ההתרחשות ענתה על כל הקריטריונים של ייהרג ועל יעבור. בג' עבירות (עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים) בפרהסיא ובשעת השמד. אם כן, מדוע היו צריכים ללמוד קל וחומר מצרדעים הרי יש פסוק מפורש בתורה בו אנו מצווים על קידוש ה' בכהאי גוונא (ויקרא כ"ב ל"ב) "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם". ר"ת פירש שהצלם הזה שעשה נבוכדנאצר לא היה עבודה זרה אלא מעין אנדרטא שעשה לכבוד עצמו ולכן נשאו קל וחומר מצרדעים מכיוון שלא היה איסור ע"ז ממש.

ראיתי עוד תירוץ מעניין של בעל השיטה מקובצת (כתובות ל"ג) שחנניה מישאל ועזריה חששו שבכל זאת אנשים יטעו ויחשבו שמדובר בע"ז ומשום מראית העין שאנשים לא יטעו ויחשבו שלא צריך למסור את הנפש ולכן נשאו קל וחומר מצרדעים וקפצו לכבשן האש. נמצא שלפי תירוץ זה של השיטמ"ק צריך למסור את הנפש אפילו בשביל מראית עין של ע"ז. הנה בגמרא (עבודה זרה יב.) יש ברייתא שמפרטת מספר מקרים שאסרו לעשותם משום שהם נראים כע"ז למשל נפלו לו מעות לפני ע"ז או נתקע לו קוץ ברגלו מול ע"ז וצריך להתכופף כדי להוציאו וגם לגבי מעיין המושך לפני עבודת כוכבים לא ישחה וישתה, מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים. הגמרא מוסיפה לברר מדוע הברייתא לא הסתפקה בדוגמא אחת והוכרחה להביא את כל הדוגמאות. אחת מהמסקנות שעלו היא שאם הברייתא הייתה מביאה רק את הדוגמא של המעות והקוץ היו מבינים שרק שם אסור מכיוון שאין באמת סכנה בדבר אבל במעיין שיש סכנה שאם לא ישתה הוא עלול למות היו אומרים שמותר לו לשתות לכן הובאה גם הדוגמא של המעיין שאע"פ שיכול למות לא ישתה.

באמת נחלקו רבותינו הראשונים בדבר. הרשב"א בחידושו סובר שהגמרא כפשוטה, שאפילו הוא בסכנת מות. ולמד מכך, שהדין של ייהרג ואל יעבור בעבודה זרה נאמר אף באיסור זה של "נראה כעובד עבודה זרה" וכ"כ בביאור הגר"א (יור"ד ק"נ) ואילו הר"ן כתב, שאין כוונת הגמרא שודאי הולך למות, כי על איסור מראית עין לא נאמר דין ייהרג ואל יעבור, אלא ש"אפשר" לו לבוא לידי סכנה, שאם לא ישתה עכשיו, שמא ימות מצימאון קודם שימצא מים. והטור פסק כהרשב"א להחמיר וזה לשונו: "וכל שכן שאסור ליכנס לעולם לחצר אליל ואפי' לדבר עם אחד מהם ואפשר אפילו על עסקי רבים ואפילו על פקוח נפש אסור ליכנס שם כדאמרין גבי מעיין המושך מים לפני אליל שלא ישתה אפילו אי מת אי לא שתי" והרמ"א (יור"ד סי' ק"נ) פסק כהר"ן לקולא.

שבת שלום ומבורך

יואב אברהם כהן

כולל תורת משה

ליאל גיבור ישראל

מילים: יוסי מלכה - שוהם

השמש לא זרחה
האדמה השמימה גניחה
הברק בנו היכה
ליקירנו עורכים הנצחה
תמיד ראשון למשימות
מבצע אותם בשלמות
נלחם כארי למען עם ישראל
לחם כארי ליאל

לי יש אל ששומר עלינו
בכוח האמונה מרגיע נפשנו
לחיילך היית דוגמא
לזכרך עומדת כל האומה

צנוע עניו אח מסור
בן אוהב לב טהור
שמרת בעוז על המולדת
בגולני השארת מורשת
חיילך לך מצדיעים
זוכרים ומתגעגעים
מתפלל לשומע תפילה
שיאיר הכוכב בגלימה

לי יש אל ששומר עלינו
בכוח האמונה מרגיע נפשנו
לחיילך היית דוגמא
לזכרך עומדת כל האומה

למשפחת חיו היקרה לעילוי נשמת ליאל חיו ז"ל

קהילת שוהם משתתפת
בצערן של אלי אשר ומשפחתו עם
פטירת אביו אברהם ז"ל
מן השמים תנוחמו

הראיונות יתקיימו במתחם האולפנה,

ביום שלישי, 16.1
וביום רביעי, 17.1
בין השעות 15:30-19:30

משך הביקור 45 דקות וכולל בתוכו:

ראיון
ממש
מקור

לקביעת ראיון

shalhevetsho@gmail.com

אולפנת אורט - אשדוד

מחפשות אולפנה חדשנית, בוטיקית, בעילוב מיוחד של
תורני - ערכי - טכנולוגי?
אולפנת אורט שלהבת מזמינה
ימי ראיונות לתשפ"ד

גשוהם

מי שנזקק במהלך השבת לגוי של שבת בסביבות מרכז שוהם, מוזמן
לפנות ליוסי מונזון (רח' הזוהר 14, דירה 5). במוצ"ש, נא לזכור להעניק
לרוז, המטפלת הזרה של אימי, תשלום עבור טרחתה (מינימום 30 ש"ח).
לפרטים: 054-778-4823

לעילוי נשמתה של שיר מונזון ע"ה, בת קהילת שוהם.

בית הכנסת "אהבת ישראל" מזמין את הציבור

לתענית דיבור עולמית של שנת תשפ"ד

ביום שלישי ו' בשבת
(16.1.24 למינינים), בשעה 08:00 בבוקר

יובילו את יום התענית
הרב רן כלילי והרב אוהד משה אביטן

קריאה 3 פעמים ספר תהילים
ארוחת בוקר וארוחת צהריים כיד המלך,
תפילות מנחה וערבית.
כל המעוניין להשתתף צריך להודיע ליוסף צרפתי
בטל. 054-4732391
לעילוי נשמת דוד פרץ בן תמו ז"ל
נפ' י"א בשבת תשפ"א

חידון א' ב' לפרשת וארא

נכתב ע"י זיוה מונסונגו
ח. מערי הקדש.

ט. השלימו: "...דַּעְתִּי כִּי..." תִּקְרָאוּ מִפְּנֵי
ה' אֱלֹקִים.."

י. אשת עמרם.

כ. צמח ותבלין מועשר בברזל. צורתו
כגריס.

ל. איבר מרכזי בגוף. פעם כבד פעם חזק.

מ. כינוי משותף. בפרשנו: לארץ ישראל.
בפרשת 'וזאת הברכה' לתורה.

נ. מבניו של אהרון הכהן.

א. אחות נחשון ואשת אהרון.

ב. ממכות מצרים בה פרעה מודה: 'ה'
הצדיק ואני ועמי הרשעים'.

ג. חלק מוארך בצמח שממנו יוצאים
העלים.

ד. המכה בה מפליא ה' בין מקנה ישראל
למקנה מצרים.

ה. מילה בלשון הווה בפרשה.

ו. נטה ידו לפי הכתוב.

ז. מבני יצחק.

ס. מבני עוזיאל.

ע. אטום עפ"י רש"י.

פ. הבדלה.

צ. גם כשסרה המכה מכולם, ביאור היא
נשארה.

ק. שלושת בניו מתחילים באות א'.

ר. תנוד ופלוט חֲזָרָן וְכָרְמִי היו בניו.

ש. משבעת המינים בפרשה.

ת. במופת הראשון המטה נהפך ל..

"מפי הדיבור"/יצחק לקס

יידישע מאמע

"לילד יתום אסור להיות רעב. כל פעם שתהיי רעבה תבואי אלי".

במינדל וינברגר אמו של ברוך וינברגר הווה עובדא.

מינדל, בתם של ברוך וצירל קנדל נולדה בשנת תרפ"ב - 1922 בעיירה רמטי הסמוכה לעיר סיגט במחוז מרמורש שברומניה, אחות לעוד 7 אחים ואחיות.

הבית בו גדלה היה בית חרדי. אביה היה חסיד קרעטשניף, ובשבתות נהג לחבוש את השטריימל ולגרום את הגרביים הלבנות עד הברכיים.

את יומו היה מתחיל בארבע לפנות בוקר עת היה יוצא ללמוד עם חברותא לפני תפילת שחרית. את הש"ס ידע על מפרשיו, וגם בלילה לפני שעלה על משכבו נהג להמשיך וללמוד לאור עששית הנפט.

בשבתות, בחגים ובמיוחד בימים הנוראים שימש ברוך כחזן. קירות בית הכנסת "בכו" בשעה שהתפלל את תפילת "כל נדרי". גם שולחן השבת זכה להתענג מזמירותיו.

לאחר התפילה היה יוצא לבית הכולבו שלו שבו מכר הכל, ובמיוחד את הגבינות שייצר בעצמו ואת הלחמים שאשתו צירל הייתה אופה. צירל הייתה ידועה בצניעותה הרבה ומעולם לא ראה איש את שערות ראשה. כשאפתה חלות נעלה את דלת הבית בשעה שהפשילה את השרוולים לעשיית הבצק.

כל גדולי האדמו"רים נהגו להתארח בביתם המרווח, שכן היה בו שפע מחנות הכולבו של אביה, וכשהגיע אחד מהם, פינו הילדים לכבודו חדר שישמש אותו. באחת הפעמים, בשנה קשה לעסק, התארח האדמו"ר מקאליב בביתם. ברוך שפך את ליבו בפני האדמו"ר על קושי הפרנסה. האדמו"ר נכנס לחנות, מישש את סחורה, ברך אותה, ובזכות כך התהפך הגלגל והשפע חזר לביתם.

את בנותיו לא שלח ברוך ללמוד מחוץ לבית שכן "כל כבודה בת מלך פנימה". ובכלל הוא חשש מהקידמה והעדיף לשמור על המסורת כמות שהיא מדורי דורות. בבית דיברו אידיש ולא את השפה המקומית אותה ידעו אך לא דיברו בה.

מינדל הייתה יד ימינה של אמה. אחותה הגדולה שרה וגם אחיה הגדול התחתנו, דבורה כבר הייתה משודכת, ומינדל עצמה כבר הגיעה לפירקה, אלא שאז פרצה מלחמת העולם.

באוגוסט 1940, חזר מחוז מרמורש שבצפון טרנסילבניה לריבונות הונגריה ותחת ריבונות זו נחקקו חוקים אנטי יהודיים שגרמו למצבם הכלכלי של יהודי סיגט להתדרדר מאוד.

ב-19 במרס 1944 נכבשה הונגריה על ידי הצבא הגרמני, וההונגרים שהמשיכו לנהל את הממשל, גרשו את כל היהודים מבתיהם, כ- 12,000 במספר, והעבירו אותם לגטו.

במוצאי חג ראשון של פסח מינדל וכל משפחתה עברו להתגורר בגטו בצפיפות נוראית, כ- 20 נפשות בחדר אחד. בחלוף כחודש ימים הובלו לתחנת הרכבת שם הועלו על רכבת קרונות בקר, 80 איש ואשה בקרון אחד, ועשו את דרכם בסבל רב במשך 3 ימים ללא אוכל ומים עד שהגיעו לאושוויץ.

הרכבת נעצרה ובצעקות נצטוו לרדת מהקרון. אנשים לבושים בגד פסים אמרו למינדל שלא תחזיק תינוקות על הידיים אלא תיתן אותה לאשה מבוגרת.

מינדל מסרה את פרליה אחותה, ושרה מסרה את שלוימליה בנה הקטן שאך נולד לאמה. יוזף מנגלה ימ"ש הורה להם ללכת ימינה.

בשלב זה מינדל לא ידעה שאת אימה ושאר משפחתה לא תפגוש עוד.

מינדל שרה ודבורה, שלושת האחיות נלקחו לסאונה שם גולח שיער ראשם ושמלה מבד גס ניתנה להן במקום בגדיהן, ושם גם קועקע המספר על ידה A-95759.

שרה אחותה שהייתה אחרי לידה ואובדן שלוימליה בנה התינוק, סבלה מכאבי תופת, שכן לא יכלה להניק עד שרצתה לשים קץ לנפשה. מינדל הייתה זו שהצילה אותה. היא ינקה את חלבה כדי להקל עליה עד שפסק החלב, וחלקה את פרוסת הלחם שקבלה עם אחיותיה שכן היא הרגישה חזקה ובריאה.

לאחר כשבוע וחצי באושוויץ נלקחו מינדל ואחיותיה לעבוד בעבודת כפייה בתעשיית הנשק בלייפציג. מדי יום הם נאלצו ללכת ברגל ממחנה הנשים בו שהו 10 ק"מ לבית החרושת בו עבדו.

ב-ה' באייר ה'תש"ה לייפציג שוחררה בידי חיילי ארצות הברית מידי גרמניה הנאצית. מינדל ושתי אחיותיה שנותרו לבדן מכל המשפחה החליטו לעשות את דרכן חזרה לביתם בסיגט אותו מצאו הרוס לחלוטין. השכנים שהיו קרובים אליהם לפני המלחמה התנכרו להם ולא הסכימו לסייע להן במאומה.

יום אחד לפתע הופיע אליהו, בעלה של שרה ששרד אף הוא את התופת. זמן קצר לאחר מכן גם שעה, המשודך של דבורה, חזר ובשעה טובה הם התחתנו.

אליהו בעלה של שרה היה ילד מאומץ אצל משפחת וינברגר. כשחזר משה-אליהו בן המשפחה המאמצת מהתופת, לאחר שנותרו מעשרת אחיו ואחיותיו רק הוא ועוד שני אחים בלבד, הציע אותו כשידוך למינדל. השידוך הצליח ובשנת 1946 מינדל ומשה-אליהו וינברגר נישאו.

לאחר חתונתם עברו מינדל ומשה-אליהו לאוראדיה, עיר ברומניה, שם התגוררו בין הגויים בבית קטן בחצר שבו היה בור מים וחזירים שהסתובבו. משה-אליהו עבד במפעל ומינדל עבדה אף היא כדרישת השלטון הקומוניסטי באותה עת.

משה-אליהו התפלל בשטיבל של סאטמר. בשבת חזרו משם עם הסיר צ'ולנט, החתונות התקיימו בחצר בית הכנסת ושם גם התקיימו לימודי הקודש לילדים.

חיי היומיום לא היו פשוטים. את הנקניקיות היו מכינים לבד בבית. שוחט שחט את הבשר ואת השומן של הבשר היו מורחים על הלחם. בינתיים נולדו לזוג שלושה ילדים - ציפורה, אברהם-יהודה, וברוך.

ב-1962 לאחר ששלטונות רומניה קבעו מחיר עבור היהודים הרומנים – חמישים דולר ליהודי פשוט, ותוספת כסף עבור יהודי משכיל, קיבלה משפחתה של מינדל רשות לעזוב את רומניה.

יהודי רומני הורשה להוציא מרומניה רק 70 קילוגרם חפצים משומשים. בתכשיטים הותר להוציא רק טבעת נישואין לכל בן זוג וזוג עגילים אחד לכל אישה. משפחתה של מינדל יצאה בחוסר כל מרומניה. את דרכם עשו ברכבת לאיטליה ומשם באוניה לנמל חיפה.

כשהגיעו לארץ הוסיפו לשמה של מינדל את השם מלכה. הם נשלחו למעברה בפרדס-חנה שם קיבלו מיטות סוכנות ומקרר עם בלוקים של קרח.

ברוך נשלח לבית הספר היסודי שם לעגו לו בגלל שלא ידע מילה בעברית, בעוד שאחיו החל ללמוד אצל האדמו"ר מקרעטשניף ולאחר מכן ב"מקוה ישראל", ואחותו מיד לאחר התיכון, בהגיעה לגיל 18 התחתנה.

מינדל ומשה-אליהו לא בחלו בכל עבודה. מינדל עבדה בניקיון ומשה-אליהו עבד בעבודות מזדמנות.

לאחר שנתיים במעברה עברו לפתח תקווה ורכשו דירת 2 חדרים שם גרו כל חייהם. ביתם היה בית שמח וקדושת השבת בביתם הייתה מעל הכל.

לזמירות השבת הייתה מינדל מצטרפת מהמטבח שם הייתה מזילה דמעה, שכן הניגונים הזכירו לה את בית הוריה. יחד עם זאת על השואה לא דיברו בבית עד הגיעם לגבורות, אם כי קמח, שמן וסוכר היו בכמויות.

מינדל הייתה אשת חסד ולא יכלה לראות יהודי בוכה. כשראתה את הירקן שמכר ירקות עם הסוס והעגלה שלו בוכה מחוסר פרנסה דאגה לאסוף כסף עבורו.

כשעני דפק על דלת ביתה, תמיד הכניסה אותו לביתה כדי שישתה מים ויאכל עוגייה. באחת הפעמים נכנסה אליה שכנתה בוכייה וסיפרה לה שאין באפשרותה לערוך בר מצווה לבנה. מיד הכינה מינדל 10 עוגות וקיגלים, ביקשה מהשכנות האחרות להביא שתייה, והנה הכל היה מוכן לבר-המצווה.

משה-אליהו עבד ביקב בפתח תקווה עד שנפצע. לאחר שהשתקם החל לעבוד כשומר. גם את עבודתו זו עשה במסירות ובאהבה ולא ראה כלל קושי בשום עבודה. לילדיו אמר: "תלמדו מקצוע כדי שיהיה לכם תמיד משהו להסתדר איתו".

את יומו היה מתחיל מוקדם בבוקר. לפני התפילה למד בבית הכנסת חומש רש"י ואור החיים הקדוש, ולאחריה היה חוזר לביתו לאכול ארוחת בוקר עם מינדל ויוצא לעבודתו, אליה לא איחר מעולם.

מינדל עבדה כמבשלת במוסד עליה בפתח תקווה במשך 30 שנה. לא היה ילד או ילדה שלא הכירו אותה ואת טוב ליבה. באחת הפעמים נכנסה ילדה יתומה שאמרה לה שהיא רעבה. מיד מינדל בישלה לה ארוחה מיוחדת ואמרה לה: **"לילד יתום אסור להיות רעב. כל פעם שתהיי רעבה תבואי אלי".**

את התפילין לכל תשעת הנכדים קנו מינדל ומשה-אליהו, ובהגיע הבנים לגיל 60 קנו להם עטרה לטלית. מינדל חסכה פרוטה לפרוטה וביחד עם המחנות שלה כתבה ספר תורה לע"נ הקרובים כולם.

כשברוך בנה חלה עודדה אותה מינדל ואמרה לו: **"לעולם אל תפחד ואל תתיאש. תתמיד בעשייה וזה יחזק אותך".**

בהגיעה לגיל 92 הסיכמה מינדל שיביאו מטפלת גויה שתסייע לה, ורק אחרי שהמטפלת יצאה מביתה לקניות הייתה מינדל נוטלת את ידיה ומתפללת מנחה בלב שבור ונדכה.

משה-אליהו נפטר בשבת פרשת וישלח תשנ"א. הרב סלומון רבה של פתח-תקוה אמר שצדיק נפטר ושהוא רוצה להיקבר לידו בחלקה החרדית ב"סגולה".

מינדל נפטרה בגיל 101, ב-ו' שבט תשפ"ג, בערב שבת פרשת בא. אחרי ששמעה את בנה שר לה "שלוש עליכם" ומקדש על היין, פקחה את עיניה ואמרה: **"שבת"** ואז יצאה נשמתה.

מינדל זכתה לבני חמשים, ומעל 100 צאצאים. **"תראו מה יוצא מניצולת שואה אחת"** – כך נהגה לומר.

לתיעוד נא לפנות ליצחק לקס במייל laxizhak@gmail.com או בסלולאר 050-8806699

פרשת וארא/מבט נשי

הפרשה פותחת לנו לימוד מרתק על הכרת הטוב.

מעניין לראות שאת שלושת המכות הראשונות

הקב"ה מצווה על משה "אמר אל אהרן" אהרן מקבל את

המכות הקשורות ליאור ולעפר.

ידוע כי מטרת המכות היתה להאדיר שם שמיים למרות זאת לא ניתנו בידי של משה, משום חיוב הכרת הטוב כלפיהם.

היאור הגן על משה שנשלח לתוכו וכן החול סייע למשה להסתיר את הריגת המצרי.

והרי ליאור ולעפר אין רגשות,

לא היתה להם בחירה..

הרב דסלר מסביר, האדם חייב להכיר תודה אפילו לדומם שנהנה ממנו...

הכרת הטוב במהותה היא לא להחזיר טובה למי שעזר לנו אל

היא היכולת להרגיש את הטוב שמקב לים מאחרים.

ענין הכרת הטוב היא מעלה בנפש האדם, שלא ירגיש כפוי טובה,

"עליך להתרגל להכיר טובה לכל חפ ץ , לכל אדם

בדי שהנפש של האדם תהיה רגישה.

שיהיה לה הרגש הנפלא הזה של הכרת הטוב,

לכן הורה הקב"ה למשה רבינו שלא הוא יכה את החול

היה עליו להרגיש בתוך תוכו שעשו לו טובה" (רבי רובמן זצ"ל)

יהי רצון שנאמץ את ערך הכרת הטוב ומתוך כך

נביר בטובתו של הקב"ה עלינו יום יו ם ושעה שעה.

הכרת טובה לאדם ולקב"ה שורש אחד להם,

שהרי" כל המכיר בטובתו של חברו מכיר בטובתו של המקום".

לעילוי נשמת: אור ברנדס ז"ל, עמית בונצל ז"ל, ליאל חיו ז"ל, רועי פרי

ז"ל, איתי אליהו מרציאנו ז"ל, איתי יהושע ז"ל.

שבת שלום,
סיגלית קאשי